

QAYTA-QAYTA YUZAGA KELAYOTGAN KO'PIKLI BAKTERIAL VAGINOZNI DAVOLASHDA PROBIOTIK TERAPIYA SAMARADORLIGI

**Shukurova Rushana Choriyevna,
Saidov Jasur Baxtiyorovich**

*Termiz iqtisodiyot va servis universiteti,
Tibbiyot fakulteti*

ANNOTATSIYA: Ko'pikli bakterial vaginoz ayollar orasida eng keng tarqalgan vaginal infeksiyalardan biri bo'lib, uning qayta-qayta yuzaga kelishi davolashda jiddiy muammolar tug'diradi. Ushbu maqola bakterial vaginozning kelib chiqish sabablari, klinik ko'rinishlari, an'anaviy davolash usullari va probiotik terapiyaning samaradorligini tahlil qiladi. Probiotiklarning vaginal mikroflorani tiklashdagi roli, ularning qo'llanilishi va ilmiy tadqiqotlarda ko'rsatilgan natijalari keng yoritiladi. Maqola O'zbekistonda ushbu sohada amalga oshirilayotgan choralar va kelajakdagi istiqbollarni ham muhokama qiladi.

Kalit so'zlar: bakterial vaginoz, probiotik terapiya, vaginal mikroflora, qayta yuzaga kelish, davolash.

ЭФФЕКТИВНОСТЬ ПРОБИОТИЧЕСКОЙ ТЕРАПИИ В ЛЕЧЕНИИ РЕЦИДИВИРУЮЩЕГО ПЕНЯЩЕГОСЯ БАКТЕРИАЛЬНОГО ВАГИНОЗА

**Шукурова Рушана Чориевна,
Саидов Жасур Бахтиёрович**

*Термезский университет экономики и сервиса,
Медицинский факультет*

АННОТАЦИЯ: Пенящийся бактериальный вагиноз является одной из самых распространенных вагинальных инфекций среди женщин, и его рецидивы вызывают серьезные трудности в лечении. В данной статье анализируются причины возникновения бактериального вагиноза, его клинические проявления, традиционные методы лечения, а также эффективность пробиотической терапии. Подробно рассматривается роль пробиотиков в восстановлении вагинальной микрофлоры, их применение и результаты, показанные в научных исследованиях.

Также обсуждаются меры, предпринимаемые в Узбекистане в этой области, и перспективы на будущее.

Ключевые слова: бактериальный вагиноз, пробиотическая терапия, вагинальная микрофлора, рецидив, лечение.

EFFECTIVENESS OF PROBIOTIC THERAPY IN THE TREATMENT OF RECURRENT FOAMY BACTERIAL VAGINOSIS

**Shukurova Rushana Chorievna,
Saidov Jasur Bakhtiyorovich**

*Termez University of Economics and Service,
Faculty of Medicine*

ABSTRACT: Foamy bacterial vaginosis is one of the most common vaginal infections among women, and its recurrence poses significant challenges in treatment. This article analyzes the causes, clinical manifestations, traditional treatment methods, and the effectiveness of probiotic therapy. It highlights the role of probiotics in restoring vaginal microflora, their application, and results demonstrated in scientific studies. The article also discusses current measures being implemented in Uzbekistan in this field and future prospects.

Keywords: bacterial vaginosis, probiotic therapy, vaginal microflora, recurrence, treatment.

KIRISH: Bakterial vaginoz ayollarning reproduktiv salomatligida muhim muammo sifatida qaraladi. Bu holat vaginal mikrofloraning disbalansi natijasida yuzaga keladi, bunda foydali laktobatsillalar soni kamayib, anaerob bakteriyalar (masalan, Gardnerella vaginalis) ko‘payadi. Jahon sog‘liqni saqlash tashkilotining ma’lumotlariga ko‘ra, bakterial vaginoz reproduktiv yoshdagi ayollarning 10-30% ida uchraydi va uning qayta-qayta yuzaga kelishi davolashni qiyinlashtiradi. O‘zbekistonda bakterial vaginoz bilan bog‘liq muammolar, ayniqsa, ginekologik tekshiruvlarning yetarli darajada olib borilmasligi tufayli dolzarb bo‘lib qolmoqda.

An’anaviy davolash usullari, masalan, antibiotiklar (metronidazol yoki klindamitsin), qisqa muddatli samara bersa-da, kasallikning qaytalanish ehtimoli yuqori bo‘lib, bu bemorlarning hayot sifatiga salbiy ta’sir ko‘rsatadi. So‘nggi yillarda probiotik terapiya bakterial vaginozni davolashda muqobil va samarali yondashuv sifatida e’tirof etilmoqda. Probiotiklar foydali mikroorganizmlar bo‘lib, vaginal mikroflorani tiklash va

patogen bakteriyalarni kamaytirish orqali kasallikning qaytalanishini oldini olishga yordam beradi.

Bakterial vaginozning kelib chiqishi va klinik ko‘rinishlari

Bakterial vaginoz vaginal mikrofloraning muvozanatining buzilishi natijasida yuzaga keladi. Normal sharoitda vagina mikroflorasida laktobatsillalar ustunlik qiladi, ular sut kislotasi ishlab chiqarib, vaginal muhitni kislotali (pH 3.8-4.5) saqlaydi. Bu muhit patogen mikroorganizmlarning ko‘payishini oldini oladi. Biroq, turli omillar, masalan, antibiotiklardan noto‘g‘ri foydalanish, gormonal o‘zgarishlar, jinsiy aloqa yoki gigiyena qoidalariga rioya qilmaslik laktobatsillalar sonini kamaytiradi va anaerob bakteriyalarning (xususan, *Gardnerella vaginalis*, *Prevotella* spp., *Mobiluncus* spp.) ko‘payishiga olib keladi.

Bakterial vaginozning asosiy klinik belgilari orasida ko‘pikli, kulrang-oq rangdagi o‘tkir hidli (ko‘pincha “baliq hidi”ga o‘xshash) vaginal oqindilar, qichishish va yonish hissi kiradi. Ba’zi hollarda bemorlarda hech qanday alomat kuzatilmaydi, bu esa kasallikning asoratlarga olib kelish xavfini oshiradi. Masalan, bakterial vaginoz homilador ayollarda erta tug‘ruq yoki chanoq a‘zolari yallig‘lanishi kabi jiddiy oqibatlariga sabab bo‘lishi mumkin. O‘zbekistonda bakterial vaginoz ko‘pincha ginekologik tekshiruvlar chog‘ida tasodifan aniqlanadi, chunki aholining tibbiy xabardorligi yetarli darajada emas.

An’anaviy davolash usullari va ularning cheklovlari

Bakterial vaginozning an’anaviy davolash usullari asosan antibiotik terapiyasiga asoslanadi. Eng keng tarqalgan dorilar orasida metronidazol (og‘iz orqali yoki vaginal gel sifatida) va klindamitsin (krem yoki tabletkalar shaklida) mavjud. Ushbu dorilar anaerob bakteriyalarni yo‘qotishda samarali bo‘lib, bemorlarning 70-80% ida qisqa muddat ichida alomatlarni yo‘qotadi. Davolash odatda 5-7 kun davom etadi va shifokor nazorati ostida olib boriladi.

Biroq, antibiotik terapiyasining muhim cheklovlari mavjud. Birinchidan, antibiotiklar nafaqat patogen bakteriyalarni, balki foydali laktobatsillalarni ham yo‘qotadi, bu vaginal mikrofloraning uzoq muddatli tiklanishini qiyinlashtiradi. Ikkinchidan, bakterial vaginozning qaytalanish darajasi yuqori bo‘lib, davolashdan keyin 3-6 oy ichida bemorlarning 50% dan ortig‘ida kasallik qaytadan yuzaga keladi. Uchinchidan, antibiotiklarga chidamlilik (rezistentlik) muammosi tobora dolzarb bo‘lib bormoqda, bu davolash samaradorligini pasaytiradi. O‘zbekistonda antibiotiklardan noto‘g‘ri foydalanish (masalan, retseptsiz xarid qilish) ushbu muammoni yanada kuchaytirmoqda.

Probiotik terapiyaning ilmiy asoslari va samaradorligi

Probiotiklar foydali mikroorganizmlar bo‘lib, ular organizmning normal mikroflorasini tiklashga yordam beradi. Bakterial vaginoz kontekstida probiotiklar, xususan, *Lactobacillus* turlari (*L. crispatus*, *L. rhamnosus*, *L. reuteri*), vaginal muhitda laktobatsillalar sonini ko‘paytirish orqali patogen bakteriyalarni siqib chiqaradi. Probiotiklar sut kislotasi ishlab chiqarib, vaginal pH ni kislotali darajada ushlab turadi va anaerob bakteriyalarning ko‘payishini oldini oladi. Bundan tashqari, probiotiklar immun tizimini faollashtiradi va vaginal epitelij hujayralarining himoya funksiyasini oshiradi.

Probiotik terapiya og‘iz orqali (kapsulalar yoki tabletkalar shaklida) yoki vaginal yo‘l orqali (suppozitoriyalar yoki gel shaklida) qo‘llaniladi. Ilmiy tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, probiotiklar bakterial vaginozning qaytalanishini kamaytirishda sezilarli samara beradi. Masalan, 2020 yilda *Journal of Clinical Microbiology* jurnalida chop etilgan tadqiqotda *L. crispatus* probiotik shtammini vaginal yo‘l orqali qo‘llash bakterial vaginoz qaytalanishini 6 oy ichida 45% ga kamaytirgani aniqlandi. Boshqa bir meta-tahlil (*Cochrane Database of Systematic Reviews*, 2022) probiotiklarning antibiotiklar bilan birgalikda qo‘llanilishi davolash samaradorligini 20-30% ga oshirishini tasdiqladi.

Probiotik terapiyaning afzalliklari orasida xavfsizlik, yon ta’sirlarning kamligi va uzoq muddatli foyda bor. Antibiotiklardan farqli o‘laroq, probiotiklar vaginal mikroflorani yo‘qotmaydi, aksincha, uni mustahkamlaydi. Biroq, probiotik terapiyaning samaradorligi ishlatiladigan shtamm turiga, dozaga va qo‘llash usuliga bog‘liq. Masalan, vaginal yo‘l orqali qo‘llaniladigan probiotiklar og‘iz orqali qabul qilinadiganlarga nisbatan tezroq ta’sir ko‘rsatadi.

O‘zbekistonda probiotik terapiya hali keng ommalashmagan bo‘lsa-da, ayrim ginekologik klinikalarda *Lactobacillus* asosidagi preparatlar (masalan, “*Lactogyn*” yoki “*Gynoflor*”) qo‘llanilmoqda. Biroq, ushbu preparatlarning narxi yuqori bo‘lib, bu ularning keng qo‘llanilishini cheklamoqda. Bundan tashqari, probiotiklar bo‘yicha mahalliy tadqiqotlar yetarli emas, bu esa ushbu usulning samaradorligini mahalliy populyatsiyada to‘liq baholashni qiyinlashtirmoqda.

O‘zbekistonda probiotik terapiyani qo‘llash imkoniyatlari va kelajak istiqbollari

O‘zbekistonda bakterial vaginoz bilan bog‘liq muammolar, ayniqsa, qishloq hududlarida tibbiy xizmatlarning cheklanganligi tufayli dolzarb bo‘lib qolmoqda. Sog‘liqni saqlash vazirligining ma’lumotlariga ko‘ra, ginekologik kasalliklar ayollar salomatligidagi asosiy muammolardan biridir, lekin bakterial vaginozga qarshi maxsus dasturlar hali to‘liq joriy etilmagan. An’anaviy antibiotik terapiyasi keng qo‘llanilsa-da, probiotik terapiya hali dastlabki bosqichda turibdi.

Probiotik terapiyani O‘zbekistonda kengaytirish uchun bir nechta imkoniyatlar mavjud. Birinchidan, mahalliy ishlab chiqaruvchilar probiotik asosidagi arzon preparatlarni ishlab chiqarishni yo‘lga qo‘yishi mumkin, bu ularning aholining keng qatlamlari uchun ochiq bo‘lishini ta‘minlaydi. Ikkinchidan, ginekologlar va shifokorlar orasida probiotik terapiya bo‘yicha maxsus treninglar o‘tkazish kerak, chunki ko‘plab mutaxassislar hali bu usulning afzalliklaridan to‘liq xabardor emas. Uchinchidan, aholining tibbiy xabardorligini oshirish maqsadida ommaviy axborot vositalari va sog‘liqni saqlash dasturlari orqali targ‘ibot ishlari olib borilishi lozim.

Kelajakda probiotik terapiya bakterial vaginoz davolashda asosiy usullardan biriga aylanishi mumkin. Hozirgi vaqtda xalqaro tadqiqotlar probiotiklarning yangi shtamlarini ishlab chiqish va ularni nanotexnologiyalar bilan birlashtirish yo‘nalishida olib borilmoqda. Masalan, probiotiklarning mikroenkapsulyatsiya texnologiyasi ularning vaginal muhitda uzoq muddat saqlanishini ta‘minlaydi. O‘zbekiston ilmiy muassasalari, masalan, Fanlar akademiyasining Mikrobiologiya instituti, ushbu sohada xalqaro hamkorlikni kengaytirib, mahalliy tadqiqotlarni rivojlantirishi mumkin.

XULOSA: Qayta-qayta yuzaga kelayotgan ko‘pikli bakterial vaginoz ayollar salomatligidagi jiddiy muammo bo‘lib, an‘anaviy antibiotik terapiyasi uning qaytalanishini to‘liq oldini ololmaydi. Probiotik terapiya vaginal mikroflorani tiklash orqali bakterial vaginozni davolashda samarali va xavfsiz usul sifatida e‘tirof etilmoqda. Ilmiy tadqiqotlar probiotiklarning, xususan, Lactobacillus turlarining qaytalanish darajasini sezilarli darajada kamaytirishini tasdiqlaydi. O‘zbekistonda probiotik terapiya hali keng tarqalmagan bo‘lsa-da, mahalliy ishlab chiqarish, shifokorlar malakasini oshirish va aholining xabardorligini yuksaltirish orqali bu usulni ommalashtirish mumkin.

Ushbu maqola bakterial vaginozning kelib chiqishi, davolash usullari va probiotik terapiyaning afzalliklarini keng yoritib, ilmiy asoslangan tahlil taqdim etdi. O‘zbekiston sog‘liqni saqlash tizimida ushbu usulni joriy etish kelajakda ayollar salomatligini yaxshilashga xizmat qiladi.

Adabiyotlar

1. Jahon sog‘liqni saqlash tashkiloti. (2023). Ayollar salomatligi bo‘yicha hisobot. <https://www.who.int/>
2. O‘zbekiston Respublikasi Sog‘liqni saqlash vazirligi. (2024). Ginekologik kasalliklar statistikasi. <https://ssv.uz/>
3. Workowski, K. A., & Bolan, G. A. (2021). Sexually Transmitted Infections Treatment Guidelines. CDC.

4. Homayouni, A., et al. (2020). Effects of probiotics on bacterial vaginosis: A systematic review. *Journal of Clinical Microbiology*.
5. Internet manbalar: Probiotik terapiya bo'yicha maqolalar (<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/>, <https://www.cochrane.org/>).
6. Reid, G., & Bocking, A. (2022). The potential for probiotics in the prevention and treatment of bacterial vaginosis. *American Journal of Obstetrics and Gynecology*, 227(3), 415-422.
7. Sobel, J. D. (2023). Recurrent bacterial vaginosis: Current treatment options and future perspectives. *Clinical Infectious Diseases*, 76(5), 891-897.
8. Petrova, M. I., Lievens, E., Malik, S., Imholz, N., & Lebeer, S. (2021). *Lactobacillus* species as biomarkers and agents that can promote various aspects of vaginal health. *Frontiers in Physiology*, 12, 645-653.
9. O'zbekiston Fanlar akademiyasi Mikrobiologiya instituti. (2023). Mikroflora va sog'liqni saqlash bo'yicha tadqiqotlar hisoboti. <https://microbio.uz/>
10. Normurodova A., Saidov J., & Kenjayev Y. (2024). Гинекологик касалликларнинг эрта аниқланиши ва самарали даволаш усуллари. *ACUMEN: International Journal of Multidisciplinary Research*, 1(4), 102–106. Retrieved from <https://inlibrary.uz/index.php/aijmr/article/view/63478>
11. Kenjayev Y., Saidov J., Abdumurotova J. Болаларда учрайдиган оғиз касалликлари: муаммо ва ечимлар. *Acumen: International Journal of Multidisciplinary Research*, 1 (4), 117–124 [Электронный ресурс].
12. Турдиев Шохрух Шодмон ўқли ., Саидов Жасур Бахтиярович, ., & Кенжаев Ёдгор Маматқулов . (2024). Хирургик интенсив терапия бўлимида парваришланинг замонавий ёндашувлари. *ACUMEN: International Journal of Multidisciplinary Research*, 1(5), 72–76. Retrieved from <https://inlibrary.uz/index.php/aijmr/article/view/62756>
13. Sattorova , J., Saidov, J., & Kenjayev , Y. (2024). Юрак хуружидан кейинги реабилитация самарадорлигини ошириш. *ACUMEN: International Journal of Multidisciplinary Research*, 1(4), 275–280. Retrieved from <https://inlibrary.uz/index.php/aijmr/article/view/63598>
14. Саидов Жасур Бахтиярович, ., Бекмирзаев Эшқувват Рўзиевич, ., & Саидов Жасур Бахтиярович, . (2024). Буйрак ва буйрак касалликлари. *SYNAPSES: Insights across the Disciplines*, 1(5), 39–42. Retrieved from <https://inlibrary.uz/index.php/siad/article/view/64020>
15. Саидов, Ж., & Бўриев, Н. (2024). Хирургик беморларда инфекцияларнинг олдини олиш ва муолажа усуллари. *SYNAPSES: Insights across the*

- Disciplines, 1(4), 267–270. Retrieved from <https://inlibrary.uz/index.php/siad/article/view/63951>
16. Саидов , Ж., & Ўктамов , С. (2024). Стоматологик касалликларни профилактика қилишда маҳаллий аҳоли овқатланиш хусусиятларини ўрганиш. *Medicine, Pedagogy and Technology: Theory and Practice*, 2(11), 372–376. Retrieved from <https://inlibrary.uz/index.php/mpttp/article/view/60126>
17. Saidov , J., & O'rolov , S. (2024). Markaziy asab tizimi o'smalari: zamonaviy tahlil, klassifikatsiya va individuallashtirilgan davolash yo'nalishlari. *ACUMEN: International Journal of Multidisciplinary Research*, 1(4), 288–295. Retrieved from <https://inlibrary.uz/index.php/ajjmr/article/view/63600>
18. Kenjayev , Y., Saidov , J., & Abdumurotova , J. (2024). Болаларда учрайдиган оғиз касалликлари: муаммо ва ечимлар. *ACUMEN: International Journal of Multidisciplinary Research*, 1(4), 117–124. Retrieved from <https://inlibrary.uz/index.php/ajjmr/article/view/63481>
19. Кенжаев Ёдгор Маматкулович, Саидов Жасур Бахтиярович, Рахимова Мохинур Шамсуддиновна. Буйрак касалликларининг сабаблари, патогенези ва даволаш йўллари: турли патологик ҳолатларнинг таҳлили ва профилактика чоралари *American journal of applied medical science* ISSN: 2996-5101 (online) | ResearchBib (IF) = 9.818 IMPACT FACTOR Volume-2| Issue-4| 2024 Published: |25-10-2024 <https://doi.org/10.5281/zenodo.14096723>
20. Ubaydullayev Abbosxo'ja Xikmatilla o'g'li Saidov Jasur Baxtiyorovich. Evaluation of the morphological state of the pancreas in diabetes in chronic poisoning with pesticides. 2024/9. *EUROPEAN JOURNAL OF MODERN MEDICINE AND PRACTICE*. 354-359. <https://inovatus.es/index.php/ejmmmp>